

The dynamics of idioms on the Internet and social networks

Dilshodbek KHAKIMOV¹

Andijan State Institute of Foreign Languages

ARTICLE INFO

Article history:

Received September 2025

Received in revised form 5

September 2025

Accepted 10 October 2025

Available online 25 October

2025

Keywords:

Memes and visual idioms,
multimodal,
textual,
neologism-idioms,
contamination and
deidiomatization,
multimodal idioms,
hashtag/emoji-based
idioms,
interlingual hybrids.

ABSTRACT

This article analyzes the use and dynamics of idioms in Internet networks, focusing on their types and functions. Internet language not only adapts existing idioms but also creates new ones. Internet communication – characterized by speed, concision, and emotional expressiveness – has given rise to several distinct types of idioms.

2181-3701/© 2025 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-3701-vol3-iss9/S-pp133-137>

This is an open-access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Internet va ijtimoiy tarmoqlarda idioma dinamikasi

ANNOTATSIYA

Kalit so'zlar:

Memlar va vizual idiomalar,
multimodal,
matnli,
neologizm-idiomlar,
kontaminatsiya va
deidiomatizatsiya,
multimodal idiomlar,
hashtag/emoji asosli
idiomlar,
til-aro aralashma (hybrid).

Ushbu maqolada internet tarmoqlarida idiomlarning faolligi ularning turlarini va funksiyalarini tahlil qilindi. Chunki, internet tili nafaqat mavjud idiomalarni moslashtirdi, balki yangi idiomalar yaratdi. Internet kommunikatsiyasi o'zining tezkorlik, ixchamlik va emotsionallik xususiyatlari bilan ajralib turganligi bois, bir necha xil turlarni paydo bo'lishiga sabab bo'ldi.

¹ Andijan State Institute of Foreign Languages. E-mail: dilshodbek.xakimov.95@gmail.ru

Динамика идиом в Интернете и социальных сетях

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

Мемы и визуальные идиомы, мультимодальные, текстовые, идиомы-неологизмы, контаминация и дейдиоматизация, мультимодальные идиомы, идиомы на основе хэштегов/эмодзи, межъязыковое смешение (гибрид).

В данной статье анализируется активность идиом в Интернет-сетях, их типы и функции. Интернет-язык не только адаптировал существующие идиомы, но и создавал новые. Интернет-коммуникация, характеризующаяся скоростью, лаконичностью и эмоциональностью, привела к появлению нескольких различных типов идиом.

KIRISH

Idiomalarning raqamli kommunikatsiya sharoitida yangicha shakllanishi XXI asrda kommunikatsiyaning asosiy platformasi sifatida, **Internet** va **ijtimoiy tarmoqlar** tilning yangi muhitini yaratdi. Bu muhitda til nafaqat tez o'zgaradi, balki o'zining yangi funksiyalarini ham kasb etadi. An'anaviy matbuotdagi idioma ko'proq yozma tilda, tahririy shaklda qo'llanilgan bo'lsa, internet tilida u **interaktiv**, **ironik** va **memetik** (ya'ni, internet memlari orqali shakllangan) xususiyatga ega bo'ldi. Idiomalarning internetdagi dinamikasi deganda, ularning:

1. **Yangi ma'nolar kasb etishi;**

2. **Qisqartirilgan yoki o'zgartirilgan shaklda ishlatilishi;**

3. **Yangi iboralar, so'z o'yinlari va hashtaglar asosida kengayishi** tushuniladi. Masalan, ingliz tilida *"spill the tea"* iborasi aslida *"choy to'kish"* ma'nosini anglatgan bo'lsa-da, internet tilida *"gossip aytmoq, sirni fosh etmoq"* ma'nosida ishlatilmoqda. Bu ibora ijtimoiy tarmoqlarda, xususan **Twitter** va **TikTok** platformalarida juda ommalashgan.

Xuddi shuningdek, *"throw shade"* (kimnidir bilvosita tanqid qilish yoki masxara qilish), *"no cap"* (haqiqatni aytmoq, yolg'on emas), *"lowkey"*, *"highkey"* kabi iboralar zamonaviy idioma shakllariga aylangan. Bu yangi birliklar yoshlar nutqida tez tarqaladi va tilning raqamli tarmoqdagi variantini shakllantiradi. [Makkay, 1995].

Internet tili va ijtimoiy kontekst: Internet kommunikatsiyasi o'zining **tezkorlik**, **ixchamlik** va **emotsionallik** xususiyatlari bilan ajralib turadi. Shu sababli idioma ham bu sharoitga moslashadi. Odatda, internetdagi idioma quyidagi shakllarda uchraydi:

Matnli postlar – Twitter, Facebook, Telegram postlarida qisqa va kuchli ifoda yaratish uchun ishlatiladi. Masalan: *"He really spilled the tea on that interview!"*; *"After that scandal, the company tried to save face."*; *"No pain, no gain – still true in 2025 gym life."*

Hashtaglar – idioma asosida yangi hashtaglar yaratiladi: Masalan, **#SpillTheTea**, **#UnderFire**, **#BreakingTheIce** mazkur hashtaglar bir tomondan ibora sifatida, ikkinchi tomondan esa axborot izlash vositasi sifatida xizmat qiladi.

Memlar va vizual idiomalar – Internet memlarida idioma ko'pincha **ironik** yoki **satirik** ma'noda ishlatiladi. Masalan, *"when you realize it's Monday again"* degan mem tagiga *"same old story"* yoki *"back to square one"* iboralarini qo'shiladi.

Mazkur holat tilshunoslikda **vizual idioma** (visual idiom) tushunchasini keltirib chiqardi. Ya'ni, idioma faqat so'z bilan emas, balki rasm, emoji va video orqali ham ifodalanmoqda. Misol uchun, 🌊 emoji ba'zan *"go with the flow"* (vaziyatga moslashmoq) idiomasiining grafikli ifodasi sifatida ishlatiladi. Shu tarzda idioma semantik jihatdan **multimodal** tus oladi.

Ijtimoiy tarmoqlarda idioma qo'llanilishining ijtimoiy-lingvistik omillari: Internet tili, xususan idioma ishlatilishining o'ziga xos jihati shundaki, u **avtoritet tilidan xalq tiliga** o'tgan. An'anaviy OAVda idioma asosan professional jurnalistlar tomonidan tanlab qo'llanilgan bo'lsa, ijtimoiy tarmoqlarda har bir foydalanuvchi o'z tilida idioma yaratish, o'zgartirish yoki yangi ma'no yuklash imkoniyatiga ega bo'ldi.

Ushbu jarayon **idioma demokratlashuvi** deb ataladi. Ya'ni, idioma endi yuqori adabiy til chegarasidan chiqib, omma nutqining tabiiy qismiga aylanmoqda. Masalan, *"Don't put all your eggs in one basket"* iborasi endi biznes tahlilchilargina emas, balki har bir foydalanuvchi tomonidan ishlatilmoqda. *"Keep calm and carry on"* – aslida Ikkinchi jahon urushi davridagi shior bo'lib, internetda har xil shakllarda ishlatiladi: *"Keep calm and drink coffee"*, *"Keep calm and scroll memes"* va hokazo. Mazkur holatdagi idioma shaklining **moslashuvchanligi** va **kreativlikka ochiqqligini** ko'rsatadi. Internet tilida idioma o'zining **stabil semantik yadrosini** saqlab qolgan holda, **formaning elastikligini** namoyon etadi.

O'zbek internet makonida idioma ishlatilishi: So'nggi yillarda o'zbek tilidagi ijtimoiy tarmoqlarda ham idioma ishlatilishi ancha faollashdi. Ko'plab blogerlar, jurnalistlar va yozuvchilar xalq og'zaki ijodidagi iboralarni zamonaviy kontekstda qo'llamoqdalar. Masalan: *"Gap yo'q, bu loyiha haqiqiy tog'ni siljitdi"* (*tog'ni siljitmoq* – katta natijaga erishmoq); *"Endi barchasi joyida, ko'prik qurildi"* (*ko'prik qurmoq* – yarashmoq, aloqa tiklanmoq); *"Kichkina xatoni katta dardga aylantirish – bu bizning og'riqli nuqtamiz"* (*og'riqli nuqta* – zaif joy, muammo).

Telegram kanallarida esa idioma ko'pincha kinoya yoki hazil ohangida ishlatiladi. Misol uchun: *"Elektr narxi oshganini eshitib, xalq 'ko'rpaga qarab oyoq uzatmoqda'."* Mana shu ibora internet kontekstida ham an'anaviy xalq iborasining ijtimoiy-tanqidiy ma'nosini saqlab qoladi.

Internet idiomalarning yangi avlod shakllari: Internet tili nafaqat mavjud idiomalarni moslashtirdi, balki **yangi idiomalar yaratdi**. Bu iboralar ko'pincha ingliz tilidan o'zbek tiliga o'tib, o'ziga xos *"internet slang"* ga aylanadi. Masalan: *"to ghost someone"* – kimnidir e'tiborsiz qoldirish (telegramda *"seen qilib javob yozmaslik"*); *"to go viral"* – biror narsa tez tarqalmoq; *"to cancel someone"* – ijtimoiy tarmoqlarda kimnidir jamoaviy tanqid qilish. O'zbek internet muhitida ham bu iboralar qisman o'zlashgan: masalan, *"Uning postlari viral bo'ldi."* *"Falonchi yana cancel qilindi"*. Ushbu yangi idioma shakllari **global til o'zgarishlari** va **madaniyatlararo muloqot** jarayonining mahsulidir. [Spears, 2007].

Internet va ijtimoiy media tilni tez va keng tarqalgan tarzda o'zgartiradi: yangi birikmalar, memlar, hashtaglar, emoji–idiomlar va kod–aralashmalar (code-mixing) paydo bo'lmoqda. Shuning uchun "Internet idiomalarning yangi avlod shakllari" mavzusi lingvistika, leksikografiya va kognitiv-diskurs tadqiqotlari uchun dolzarb. So'nggi tadqiqotlar Internet platformalari neologizmlar va multimodal idiomatik transformatsiyalar manbai ekanligini ko'rsatadi. [Moon, 1998]

Internet idiomasi: an'anaviy idiom (tarkibiy va semantik jihatdan birlik) xususiyatlarini saqlab qolishi yoki ulardan o'zgacha foydalanilishi bilan internet- va ijtimoiy-media kontekstida paydo bo'lgan ibora, frazeologik birikma, mem yoki multimodal ifoda.

Yangi avlod shakllari – 1) yangi neologizm-idiomlar (soʻz yasash -blending, clipping, acronyms), 2) kontaminatsiya va deidiomatizatsiya orqali transformatsiyalangan idiomlar (memlarda), 3) multimodal idiomlar (rasm+matn+video), 4) hashtag/emoji asosli idiomlar va 5) til-aro aralashma (hybrid) shakllar. Tadqiqotlar bu yoʻnalishlarni aniqlab, ularning ijtimoiy-spragmatik funksiyalarini koʻrsatadi

Tipologiya – Internet idiomalarning asosiy turlari: [Fernando, 1996].

1) *Lexical neologism-idiomlar: yangi soʻz yoki iboralar – portmanteau, clipping, acronym (masalan, “delulu”, “cap” kabi inglizcha misollar).*

2) *Mem-transformatsiyalar (idiom → meme): anʼanaviy idiom maʼnosi vizual yoki kontekstual manipulyatsiya orqali yangi maʼnoga oʻtadi (contamination, deidiomatization).*

3) *Hashtag va emoji-idiomlar: #relatable, 😂+matn tarzida yangi “idiomatik” maʼno yuzaga keladi.*

4) *Kod-aralashma va lokalizatsiya: inglizcha internet-soʻzlar boshqa tillarda adaptatsiya qilinadi yoki birlashadi (masalan, “like-lashgan”, “zoomovka” kabi hybridalar).*

5) *Trendlarga bogʻliq «muhimliksiz» trend-soʻzlar vs haqiqiy neologizmlar: baʼzi soʻzlar faqat viral boʻlib qoladi yoki lugʻatlarga kirishi mumkin – farqlash zarur.*

Internet va ijtimoiy tarmoqlarning keskin rivojlanishi natijasida til tizimida, xususan, frazeologik birliklar va idiomalar sohasida yangi jarayonlar shakllanmoqda. Ushbu tadqiqot shuni koʻrsatdiki, Internet idiomalari anʼanaviy idiomalarning oʻzgacha muhitda qayta yaratilgan, yangicha maʼno, shakl va kommunikativ funksiyalarga ega boʻlgan yangi avlod birliklaridir. Ular zamonaviy virtual muloqot, mem-madaniyat, hashtag va emoji tizimlari bilan uzviy bogʻliq holda rivojlanmoqda.

Tadqiqot davomida quyidagi ilmiy natijalarga erishildi: *Internet idiomasi* – bu oʻz semantik yaxlitligini saqlagan, ammo ijtimoiy-media konteksti, multimodal vositalar (matn, rasm, video, emoji) orqali yangi maʼno kasb etgan frazeologik birlikdir.

Internet idiomalarning yangi avlod shakllari – *neologizm-idiomlar (“delulu”, “cap”), mem-idiomlar, hashtag/emoji-idiomlar, hamda til-aro hybridalar* kabi turlarni oʻz ichiga oladi.

Ularining asosiy lingvistik mexanizmlari blending, clipping, kod-aralashma, kontaminatsiya, metaforik qayta talqin va multimodal ifodalar bilan belgilanadi.

Internet idiomalari ijtimoiy funksiyalari jihatidan ham ahamiyatli: ular identifikatsiya, ironik munosabat bildirish, jamoviylik, qisqa va tezkor aloqa vositasi sifatida ishlaydi.

Tadqiqotda multimodal, kognitiv va sotsiopragmatik yondashuvlarning qoʻllanilishi Internet frazeologiyasining tabiiy taraqqiyot bosqichini koʻrsatib berdi.

Oʻtkazilgan tahlillar shuni tasdiqlaydiki, Internet idiomalari zamonaviy tilning faollashuv va yangilanish manbaiga aylangan. Ularining leksikizatsiya va normalizatsiya jarayonlari hozirda faol kechmoqda, yaʼni ayrim internet idiomalari (masalan, “selfie”, “hashtag”, “troll”) allaqachon lugʻatlarga kiritilgan.

Shuningdek, oʻzbek tilida ham ingliz tilidan oʻzlashtirilgan yoki oʻzbekcha shaklga moslashtirilgan (“like-lashmoq”, “zoomovka”, “stream qilmoq”) lokal hybrid idiomalar paydo boʻlayotgani kuzatildi. Bu holat global til oʻzgarishining milliy tildagi oʻziga xos koʻrinishidir.

Natijada quyidagi xulosalar chiqarildi: Internet idiomalari til tizimining tabiiy evolyutsiyasi va globalizatsiyaning bevosita mahsulidir; Ularining tahlili frazeologiya, sotsiolingvistika, kognitiv lingvistika va tarjima nazariyasi uchun yangi ilmiy ufqlarni ochadi; Internet idiomalarning dinamikasi til oʻqitish, tarjima, hamda ommaviy axborot tili sohalarida amaliy qoʻllanilishi mumkin.

Mazkur tadqiqot Internet idiomalarining yangi avlod shakllarini tizimlashtirish, ularning semantik, strukturaviy va pragmatik jihatlarini yoritish orqali zamonaviy lingvistika taraqqiyotiga hissa qo'shishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Johnson, S. (1755). A Dictionary of the English Language. London: J. & P. Knapton.
2. Makkay, R. (1995). Idioms and their cultural background. Cambridge University Press.
3. Spears, R. (2007). McGraw-Hill's Dictionary of American Idioms and Phrasal Verbs. New York: McGraw-Hill.
4. Fernando, C. (1996). Idioms and Idiomaticity. Oxford: Oxford University Press.
5. Fraser, B. (1970). Idioms within a transformational grammar. *Foundations of Language*, 6(1), 22–42.
6. Moon, R. (1998). *Fixed Expressions and Idioms in English*. Oxford: Clarendon Press.
7. Cowie, A. P. (2001). *Phraseology: Theory, analysis, and applications*. Oxford: Oxford University Press.
8. Vinogradov, V. V. (1944). *Osnovnye tipy frazeologicheskikh yedinit russkogo yazyka*. Moscow: AN SSSR.
9. Boboxonova, L. T. (2012). *O'zbek tilida frazeologik birliklarning semantik tahlili*. Toshkent: Fan nashriyoti.
10. Qosimova, D. (2018). *Ingliz va o'zbek tillarida idiomatik birliklarning milliy-madaniy xususiyatlari*. Toshkent: TDPU ilmiy to'plami.